

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

Cap. I. Quae in elocutione spectanda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12945

ipsa cura est aliquid satis. Nam cum latina, significantia, ornata, apte sint collocata, quid amplius laboremus? Quibusdam tamen nullus finis calumniandi est, & cum singulis pene syllabis commorandi: qui etiam cum optima sint reperta, quærunt aliquid quod sit magis antiquum, remotum, inopinatum: nec intelligunt jacere sensus in oratione, in qua verba laudantur. Sit igitur cura elocutionis quammaxima, dum sciamus tamen nihil verborum causa esse faciendum, cum verba ipsa rerum gratia sint reperta: quorum ea sunt maxime probabilia, quæ sensum animi nostri optime promunt, atque in animis iudicum quod volumus efficiunt. Ea debent præstare sine dubio & admirabilem & jucundam orationem. Verum admirabilem non sic quomodo prodigia miramur, & jucundam orationem non deformi voluptate, sed cum laude ad dignitatem conjuncta.

C A P. I.

Quæ in elocutione spectanda.

Igitur quam Græci *φεισιον* vocant, Latine dicimus *elocutionem*. Eam spectamus in verbis aut singulis, aut conjunctis. ¹ In singulis intuendum est, ut sint latina, perspicua, ornata, & ad id quod efficere volumus, accommodata. In conjunctis, ut emendata, ut collocata, ut figurata. Sed ea quæ de ratione latine atque emendate loquendi fuerunt dicenda, *in libro primo cum de grammaticæ loqueremur*, executi sumus. Verum illic tantum ne vitiosa essent, præcipimus: hîc non alienum est admonere, ut sint quamminime peregrina, & externa. ² Multos enim, quibus loquendi ratio non desit, invenias: quos curiose potius loqui dixeris, quam

In *singulis intendum, &c.*] Quartum membrum lib. primo omittebat, quod à Theophrasto tamen ponebatur, qui quidem ait apte dicendum esse. nam id ipsum subjicitur ornatui. Est autem annotandum, perspicuitatem & ornatum

in singulis potissimum verbis esse, sed tamen conspici etiam in conjunctis, ut docebit Fabius. *Turneb.*

² *Multos enim, &c.*] Tertullian. Apuleius, Capella, Macrobius. *Pithæus.*

I Theo-

quam Latine: quomodo & illa Attica anus ¹Theophrastum hominem alioqui disertissimum, annotata unius affectatione verbi, hospitem dixit: nec alio se id deprehendisse interrogata respondit, quam quod *nimum Attice* loqueretur. Et in Tito Livio miræ facundiæ viro putat inesse Pollio Asinius ²quandam *Patavinitatē*. Quare, si fieri potest, & verba omnia, & vox, hujus alumnum urbis oleant, ³ut oratio Romana plane videatur, non ⁴civitate donata.

¹ *Theophrastum.*] Hic *Theophrastus Lesbios* erat, sed Athenis Arist. audivit, atque ex divina facundia *Theophrastus* est appellatus, cum antea *Tyrtamus* diceretur. *Turneb.*

² *Quandam Patavinitatē.*] Id est, quandam *phrasim* quæ redolebat potius *Patavium* quam Romam. sic Cic. finxit *Appietatem* & *Lentulitatē*. Sic *Philelphus* dixit *Quintilianum* redolere *His-*

panitatē. Idem.

³ *Ut oratio Romana, &c.*] *Mazarius* in *Paneg.* Neque enim ignoro quanto inferiora nostra sint ingenia Romanis: si quidem Latine & diserte loqui illis ingeneratum est, nobis elaboratum. *Purb.*

⁴ *Civitate donata.*] *Metaphora* est ducta à *civibus naturalibus*, & *ascriptiis*, qui in *civitatem* recipiuntur. *Turneb.*

CAP. II.

De perspicuitate.

Perspicuitas in verbis præcipuam habet proprietatem: sed ²proprietas ipsa non simpliciter accipitur. Primus enim intellectus est, sua cujusque rei appellatio: qua non semper utimur. Nam & obscæna vitabimus, & fordida, & humilia. Sunt autem humilia infra dignitatem rerum, aut ordinis. In quo vitio cavendo non mediocriter quidam errare solent, qui omnia quæ sunt in usu, etiamsi causæ necessitas postulet, reformidant: ¹ut ille qui in actione ²*Ibericas* herbas se solo nequicquam intelligente dicebat, nisi irridens hanc vanitatem *Cassius Severus*, *spartum eum* dicere velle indi-

¹ *Uille qui in actione, &c.*] *Spartum futex* est nexilis & vitilis, genitæ similis, frequentissimus in Hispania, teste *Plinio*. Unde cum orator *spartum* ut humilem dictionem vitaret, per circumlocutionem appellavit *herbam Hi-*

spanicam. *Turneb.*

² *Ibericas herbas se solo, &c.*] Diversimode hunc locum explicant & emendant, *Franc. Robortellus*, *Lamp. Critic. part. 2. pag. 18.* & adversus illum *Car. Sigonius ibid. pag. 46. 147.*

¹ *Nec.*]